

TVF

YETENEK SEÇİMİ MEVKİ PLANLAMASI

SEMİH OKTAY

TVF ERKEK MİLLİ TAKIMLAR VE TEKNİK KURUL

KOORDİNATÖRÜ

TVF EĞİTİM KURULU ÜYESİ

Bu ders sonunda aşağıdaki bilgiler ve hedeflerin tespit edilmesi amaçlanmıştır:

- **Yeterlilikler:**
- Oyunda kullanılan mevkiler ve özelliklerinin öğrenimi
- Mevkilerin oyuna katkılarının öğrenimi
- Sporcu yetiştirme süreci ve mevki planlaması
- **Beceri:**
- Sporcuların kariyer planlamasının yapılması
- **Hedefler:**
- Sporcuların yetenek ve fiziki yapılarına göre mevkilerinin hatasız olarak belirlenmesi
- Her mevkide standartlara uygun ölçüde yeterli sayıda sporcu yetiştirmek

İçindekiler:

- Giriş
- Voleybolda mevkiler
- Oyun dizilişi ve mevkilere göre müsabaka kadrosunun oluşumu
- Mevkilerin oyunda kullanıldıkları bölgeler ve görev sorumlulukları
- Mevkilerin oyuna skor olarak katkıları
- Sporcu yetiştirme süreçleri ve mevki seçimi
- Mevki değişiklikleri
- Alt yapılarda çalışma gün ve saat analizi

- Hepinizin bildiği gibi voleybolda oyun alanı 6 bölgeye ayrılır.
- Beş mevkide ihtisaslaşmış olan sporcular, kurallar ve oyun düzenine göre bu bölgeleri kullanırlar.
- Her oyun bölgesinde oynayabilecek ve mevkilerinde ihtisaslaşmış yeterli sayıda sporcuya sahip olmamız, ülkemizdeki sporcu envanteri açısından çok büyük önem taşır.

- Ülkenizdeki oyuncu envanterinizin mevkilere göre dağılımı, eğer uygun standartlarda ve dengeli bir şekilde yapılmadıysa, kulüp ve Milli Takımlarınızın kısa bir süre içerisinde büyük bir sorun yaşamaları kaçınılmazdır.

- Sporcuların mevki planlaması olarak yapılan bu çalışmalar kendi haline bırakılarak yapılacak bir düzenleme değildir.
- Bu planlamayı yapacak ve Voleybol'cu adaylarının pasör, pasör çaprazı, libero, köşe oyuncu ve orta oyuncu mevkilerinden hangisinin oyuncusu yapılacağına kararını verecek olan antrenörlerimizdir.

- Eğer bu dağılımlı dengeli ve doğru bir Şekilde yapılmazsa ilerde bütün oyuncu mevkilerinde aşırı fazlalık veya noksanlık oluşacaktır.
- Bir sporcu adayının hangi mevkide en iyi kariyeri yapabileceğini belirlemek hayati bir önem taşımaktadır.
- Bu konuda gerekli olan itina gösterilemezse yeteneklerini daha fazla verim verecekleri mevkilerde kullanma Őansı olan bir çok sporcu yanlış mevkilerde eğitilmek durumunda kalacaktır.

- Özellikle gelişme kaydetmek isteyen ülkeler bu konunun çözümü için çok önemli planlamalar yapılmaktadır.
- Şu anda Kadın, Erkek Milli Takımlarımız ve kulüplerimiz köşe oyuncu ve pasör çaprazı mevkilerinde istenilen seviyede yeterli sayıda sporcuya sahip değildir.
- Kadın, Erkek kulüplerimiz hemen hemen bütün yabancı sporcu transferlerini bu mevkilerde yer alacak sporcular için kullanmaktadırlar.
- Bu sorun ülke voleybolumuz için ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Siz antrenörlerimizin bilimsel verilere dayanan sporcu mevki planlaması yapmanızla bizim için sorun olan bu durum çözümlenebilir.

- «en uzun ortaya, daha kısası köşe ve pasör çaprazı, daha kısası pasör ve libero olur» anlayışı çağ dışı kalmış bir anlayıştır.
- Zamanımızda bir takım testler, fiziksel ve teknik beceriler, deneme süreçleri gibi bir takım bilimsel veriler kullanarak bu planlama yapılmaktadır.
- Ancak bunu yaparken ülkenizin oyuncu mevkilerindeki ihtiyaçlarını da göz önüne almanız ve sayısal dengeyi korumanız gerekmektedir.

Voleybolda mevkiler

- 1998 yılında yapılan kural değişikliği sonucunda Libero oyuncuların oynatılmaya başlanmasından sonra Voleybol' da 5 ana mevki oluşmuştur.
- Bunlar;
- Pasör(oyun kurucu, playmaker, setter)
- Pasör çaprazı (diyagonal, opposite)
- Orta oyuncu (1. tempo, center, orta blokçu, middle bloker)
- Köşe oyuncu(2. tempo, top karşılayıcı, smaçör, cprner player)
- Libero

- Sporcular voleybol' a başladıktan sonra belli bir süre yaptıkları çalışmalar ve teknik adamların değerlendirmeleri sonucunda yeteneklerine göre bu mevkilerle ilgili olarak ihtisaslaşarak oyunculuk kariyerlerini oluştururlar ve geliştirmeye başlarlar.
- Her mevki ayrı bir ihtisaslaşma çalışmasını ve yeteneğini gerektirir.

Oyun DiziliŖi ve Mevkilere Göre Müsabaka Kadrosunun Yapılanması;

- Günümüzde Kadın ve Erkek voleybolunda en geliŖmiŖ ve uygulamada olan oyun sisteminde oyuncular Ŗu Ŗekilde sahaya dizilir.

4 Pasr aprazı	3 Orta Oyuncu	2 KŖe Oyuncu
5 KŖe Oyuncu	6 Orta Oyuncu	1 Pasr

- Libero olarak görevlendirilmiş oyuncu, taktik plana göre arka bölgede istenilen oyuncunun yerine girebilir.
- Müsabakalarda, mevki dağılımı 12 veya 14 kişilik kadrolara göre antrenör tarafından şu şekilde yapılmaktadır:

12 kişilik kadro		14 kişilik kadro
2	PASÖR	2
2	PASÖR ÇAPRAZI	2
3-4	ORTA OYUNCU	4
3-4	KÖŞE OYUNCU	4
1	LİBERO	2

- Bu dağılım idealdir. Müsabakada 12 kişilik kadro kurmak mecburiyetinde olan antrenörler genelde 3 orta oyuncu, 4 köşe oyuncu kullanmaktadırlar.

- Bu dağılımı yüzde oranlarına çevirirsek aşağıdaki durum ortaya çıkar.

12 kişilik kadro		14 kişilik kadro
%16,66	PASÖR	%14,28
%16,66	PASÖR ÇAPRAZI	%14,28
%25	ORTA OYUNCU	%28,57
%33,33	KÖŞE OYUNCU	%28,57
%08,33	LİBERO	%14,28

- Bu oranlar bize mevkiler arası sayısal dengenin nasıl olması gerektiği ile ilgili bilgiler vermektedir.
- Oyuncuların yetiştirilmeleri döneminde mevki planlaması yapılırken bu oranların değerlendirilmeye alınması çok önemlidir.

Mevkilerin oyunda kullandıkları bölgeler ve görev sorumlulukları

- Pasör:
- Arka alanda 1 numaralı, ön alanda 2 numaralı oyun bölgesini kullanır.
- Pasör kaçışları için tüm oyun bölgelerini kullanmak zorundadır.
- Ana sorumluluğu, pas dağıtım organizasyonunu yapmaktır.
- Devam eden sorumlulukları ise blok, servis ve defanstır.

Pasör aprazı:

- Arka alanda 1 numaralı, ön alanda 2 numaralı oyun bölgesini kullanır.
- Servis karşılama düzeninde ön ve geri atak için tüm oyun bölgelerini kullanabilirler
- Ana sorumluluğu ön, arka alan atağı ve bloğudur.
- Devam eden sorumlulukları ise servis ve defanstır.

Orta oyuncu:

- Arka alanda 5 veya 6 numaralı, ön alanda 3 numaralı oyun bölgesini kullanır.
- Genelde libero ile değiştirilir.
- Ana sorumluluğu blok ve hızlı orta ataklarıdır.
- Devam eden sorumlulukları servis ve defanstır.

Köşe oyuncu:

- Arka alanda 5 veya 6 numaralı, ön alanda 4 numaralı oyun bölgesini kullanır.
- Ana sorumluluğu servis karşılamak, atak ve bloktur.
- Devam eden sorumlulukları servis ve defanstır.

Libero:

- Genelde orta oyuncular ile değişir.
- Arka alanda 5 veya 6 numaralı oyun bölgesini kullanır.
- Ana sorumluluğu servis karşılamak ve defanstır.

Mevkilerin oyuna skor olarak katkıları:

- Bir çok uluslararası üst düzey turnuvada (olimpiyat, dünya ve kıta şampiyonaları) elde edilen istatistiki verilere göre müsabaka sırasında, takımların kazandıkları sayıların üretildikleri temel hareketler ve rakibin hata oranı yandaki yüzde oranlarında gerçekleşmektedir.

Pasör çaprazı atağı	→	%30
Köşe ataklar	→	%20
Orta ataklar	→	%10
Blok	→	%10
Sevis	→	%10
Pasör atağı	→	%4
Rakip hata	→	%19

- Bu oranlar erkek voleybol müsabaka sonuçlarına göre yapılmıştır.
- Kadın voleybolunda küçük de olsa değişiklik gösterebilmektedir.
- Bu yüzdelerden de görüldüğü gibi, bir takımın en çok skor üreten mevkileri %50 oranında **PASÖR ÇAPRAZI** ve **KÖŞE OYUNCULAR'** dir.
- Blok ve servis (libero hariç) tüm mevkilerin ortak skor ürettikleri hareketlerdir.
- Blok da top sektirme sonrasında veya blok yardımsız yapılan defans tüm mevkilerin ortak katılımı ile yapılan hareketlerdir.

Sporcu yetiştirme süreleri ve mevki seçimi:

- Kadın ve erkek voleybolumuz için Ülkemizde ve Uluslararası alanda takım sporu olarak uygulanan eğitim yaş limitleri ve süreleri aşağıdaki şekildedir:

Kadın	Erkek	Kategori	Ulusal süreç	Uluslararası süreç
10-9	11-10	Mini Voleybol	2 yıl	-----
12-11	13-12	Midi Voleybol	2 yıl	-----
13	14	Küçük Takım	1 yıl	-----
14	15	Küçük Takım	1 yıl	1 yıl(U 16- U 17)
16-15	17-16	Yıldız Takım	2 yıl	2 yıl(U 18- U 19)
18-17	19-18	Genç Takım	2 yıl	2 yıl(U 19- U 20)
			-----	-----
			10 yıl	5 yıl

- Altyapılarda 5 kategoride eğitim alan kadın ve erkek sporcularımız toplam 10 yıl ulusal eğitim alıyor.
- Bu süre içinde yeteneklerinin durumuna göre 5 yıl alt yapı Milli Takımlar seviyesinde ilave eğitim alma şansına sahip olabiliyor.
- Kadın ve erkeklerde mini voleybol süresinin öncesinde sporcuların ihtisaslaşmış veya karma eğitim veren spor okullarında 3-4 yıl süre ile eğitim almaları uzmanlar tarafından önerilmektedir.

- Mevki seçiminin, sporcuların yeteneklerine ve deneme süreçlerine göre Küçük, Yıldız takımı döneminde yapılması gerekmektedir
- Bu süreçten önce tüm sporcu adaylarına voleybol sporunun gerektirdiği kuralları, tüm temel hareketlerin becerileri, tüm mevkilerin görev ve sorumlulukları öğretilmelidir.

Mevki değişiklikleri:

- Mevkileri belirlenmiş bazı oyuncuların, yeteneklerinden dolayı ileri yaşlarda takımların ihtiyaçları doğrultusunda veya diğer sebeplerle mevkilerinin değiştirilebildiği görölmektedir.
- Bu değişiklikler genellikle Pasör Çaprazı, Orta Oyuncular, Köşe Oyuncular ve Libero, Köşe Oyuncular arasında yapılmaktadır.
- Bu tip oyuncular « UNİVERSAL- ÇOK YÖNLÜ» oyuncu olarak anılmaktadır.
- 2 veya 3 mevkiyi oynayabilecek oyuncular özendirici görölmesine rağmen oyun performanslarının yeterli olmadığı bilinmekte ve teknik adamlar tarafından tavsiye edilmemektedir.

Altyapılarda çalışma gün ve saat analizi:

- Ülkemizde yaş limitlerine göre alt yapılarda eğitim gören sporcularımız;
- Bölgesel faaliyetler(kulüp ve okul takımları seviyesinde)
- Türkiye şampiyonaları(kulüp ve okul takımları seviyesinde)
- Milli takımlar(U16-U17-U18-U19-U20-U21)
- Organizasyonlarına yıllık süreçlerle katılmaktadır.

- Sadece bölgesel faaliyet olarak kulüp ve okul takımları seviyesinde müsabakalara katılan sporcular; yıllık olarak **100-150** antrenmanda **250-375** saat çalışma yapabilmektedirler.
- Kulüp ve okul takımları seviyesinde bölgesel ve Türkiye şampiyonalarına katılan sporcular; yıllık olarak **200-250** antrenmanda **500-625** saat çalışma yapabilmektedirler.
- Kulüp ve okul takımı seviyesinde bölgesel ve Türkiye şampiyonalarına ve Milli takım müsabakalarına katılan sporcular; yıllık olarak **300-350** antrenmanda **750-875** saat çalışma yapabilmektedirler.

- Bu değerler, ÷lkemizde voleybolun aktif olarak oynandığı pilot illerimizde yapılan çalışmalara g÷re belirlenmiştir.
- Bu yaklaşık antrenman adedi ve saat değerlerine g÷re; alt yapılarda yapılan çalışmalar yeterli değildir.
- Bu konudaki uluslararası uzmanlar alt yapı sporcuları için yıllık antrenman saat s÷resini minimum **1500-2000** saat olarak vermektedir.

Teşekkürler...
